

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 marca 2015 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu stwierdził, że spadek po M. F. (1) z domu M., córce J. i F. zmarłej w dniu 12 stycznia 2013 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Z., na podstawie testamentu z dnia 21 października 2008 roku, otwartego i ogłoszonego w Sadzie Rejonowym w Zgierzu w dniu 16 marca 2015 roku w sprawie o sygn. I Ns 1064/13, nabyła córka B. M. z domu F. w całości. Sąd nakazał pobrać od uczestnika S. F. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 736,20 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo z funduszu Skarbu Państwa oraz ustalił, że w pozostałej części wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, że B. M. wystąpiła o stwierdzenie nabycia spadku po matce M. F. (1) na podstawie sporządzonego przez spadkodawczynię testamentu.

Uczestnik postępowania S. F. (1) kwestionował ważność testamentu sporządzonego przez spadkodawczynię w dniu 21 października 2008 roku przed asesorem notarialnym H. R., podnosząc, że testatorka pozostawała w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji oraz pod wpływem błędu co do okoliczności faktycznych mających wpływ na sporządzenie tego testamentu. Wg uczestnika błąd został wywołany celowym postępowaniem wnioskodawczyni, która manipulowała M. F. (1) doprowadzając do całkowitego zerwania relacji z synami i rozporządzenia mieniem oraz przysługującymi jej prawami majątkowymi wyłącznie na korzyść wnioskodawczyni. Uczestnicy A. F. (1), M. F. (2), B. F. i D. Ż. przyłączyli się do tego stanowiska. Uczestnik S. F. (2) wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po matce na podstawie ustawy.

Sąd Rejonowy oparł rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych.

M. F. (1) zmarła w dniu 12 stycznia 2013 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkiwała w Z.. W dacie śmierci była wdową. Pozostawiła trójkę dzieci: B. M., S. F. (1) i A. F. (1). Żaden ze spadkobierców nie składał oświadczeń spadkowych, ani nie zrzekł się dziedziczenia. Nie został sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia po spadkodawczyni, nie toczyło się wcześniej postępowanie spadkowe. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne.

W dniu 21 października 2008 roku M. F. (1) sporządziła testament notarialny, w którym do całego spadku powołała córkę B. M.. Jednocześnie oświadczyła, iż wydziedzicza swoich synów A. F. (1) i S. F. (1), obu z powodu uporczywego niedopełniania przez nich względem spadkodawczyni obowiązków rodzinnych, tj. z tego powodu, że nie pomagają, nie utrzymują kontaktów rodzinnych, nie opiekują się spadkodawczynią w chorobie, nie interesują się jej stanem zdrowia, zaś S. F. (1) postępuje w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego - złośliwie.

W dniu 3 listopada 2009 roku spadkodawczyni sporządziła drugi testament notarialny, mocą którego wydziedziczyła swoje wnuki A. F. (2), M. F. (2), B. F. oraz D. Ż. wskazując, iż nie dopełniają względem niej obowiązków rodzinnych, nie interesują się jej losem, nie kontaktują się, nie odwiedzają oraz nie pomagają.

W dacie sporządzenia powyższych testamentów spadkodawczyni miała ponad 90 lat.

M. F. (1) do notariuszy pojechała z wnioskodawczynią. Zapominała niektórych liter ze swojego nazwiska. Swoje imię pisała prawidłowo. Przy sporządzaniu testamentu z dnia 21 października 2008 roku B. M. dyktowała spadkodawczyni litery jej nazwiska, kiedy ta składała podpis pod aktem notarialnym.

W dniu 27 października 1970 roku J. F. (1) – mąż M. F. (1) nabył nieruchomości położną w Z. przy ulicy (...) przy czym oświadczył, iż nabycia nieruchomości dokonuje za środki pochodzące z jego majątku odrębnego. W konsekwencji w księdze wieczystej nr (...) urządzonej dla tej nieruchomości został wpisany jako wyłączny właściciel. W dniu 15 listopada 1993 roku J. F. (1) stanął do dwóch aktów notarialnych. Mocą pierwszego z nich zawarł z synem S. F. (1) umowę darowizny, na podstawie której przeniósł na syna udział w prawie współwłasności nieruchomości położonej w

Z. przy ulicy (...) oświadczając, iż jest jedynym właścicielem tej nieruchomości. Drugim aktem notarialnym sporządził testament, w którym do spadku powołał swoje dzieci w udziałach po 1/3 części. Do śmierci J. F. (1) w dniu 1 czerwca 2003 roku relacje w rodzinie były poprawne.

Spadek po J. F. (1) na podstawie testamentu nabyły dzieci B. M., S. F. (1) i A. F. (1) po 1/3 każde z nich.

Po śmierci męża M. F. (3) nadal mieszkała w domu położonym w Z. przy ulicy (...). W sąsiedztwie mieszkał S. F. (1), który pomagał matce w cięższych pracach. Świadczył też pomoc przy zamówieniu opału oraz paleniu w piecu.

Po pewnym czasie relacje spadkodawczyni ze S. F. (1) uległy pogorszeniu. W maju 2007 roku M. F. (1) nie chciała wpuścić syna do mieszkania. Przez okno poinformowała go, że wybrała sobie jako opiekuna córkę B. M.. Uczestnik wyważył zamek do mieszkania matki. Kiedy ta podtrzymała swoje stanowisko naprawił zamek i poinformował, że „będzie tak jak postanowiła”. Oddał jej wówczas klucze do posesji, w której zamieszkiwała. Spadkodawczyni o zwrot kluczy do posesji poprosiła również żonę S. F. (1). Od tego czasu również G. F. nie utrzymywała kontaktu z teściową.

Spadkodawczyni wynajmowała sąsiada W. K., aby ten palił jej w piecu. Paliła węglem jaki kupił uczestnik w maju 2007 roku. Kiedy jesienią 2008 roku skończył się opał, B. M. wzięła matkę do siebie.

Zimą 2008/2009 roku w mieszkaniu spadkodawczyni doszło do awarii instalacji wodnej i zalania pomieszczeń. S. F. (1) zapłacił wówczas za zużycie wody kwotę około 600 złotych, a samo zdarzenie zgłosił w prokuraturze. Po awarii nie przeprowadzono remontu. Z tego powodu nie było możliwe, aby spadkodawczyni wróciła do domu następnej wiosny.

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2009 roku wydanym w sprawie sygn. akt I C 556/08 z powództwa M. F. (1) Sąd Rejonowy w Zgierzu uzgodnił treść księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości w Z. przy ulicy (...) z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, iż nakazał wpisać w dziale drugim M. F. (1) jako współwłaścicielkę w 1/2 części w miejsce J. F. (2). U podstaw orzeczenia legło ustalenie, iż J. F. (1) nabywając sporną nieruchomość pozostawał we wspólności majątkowej małżeńskiej z M. F. (1), a nabycia tego dokonał za środki pochodzące z majątku wspólnego.

W marcu 2010 roku B. M. wniosła o ustalenie nieważności umowy darowizny udziału wynoszącego 1/2 część we współwłasności nieruchomości położonej w Z. przy ulicy (...) zawartej pomiędzy J. F. (1) a S. F. (1). W toku procesu powódka zmodyfikowała żądanie wnosząc o uzgodnienie treści księgi wieczystej prowadzonej dla powyższej nieruchomości z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wpisanie w dziale drugim tejże księgi w miejsce S. F. (1) jako współwłaściciela w 1/2 części B. M., S. F. (1) i A. F. (1) jako współwłaścicieli po 1/6 części każde z nich. Wyrokiem z dnia 28 lutego 2011 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I C 354/10 Sąd uwzględnił powództwo.

Od kiedy spadkodawczyni zamieszkała u córki jej synowie oraz ich dzieci nie kontaktowali się z nią. Nie odwiedzali jej w nowym miejscu zamieszkania, nie dzwonili do niej. Nie odwiedzali w szpitalu. Nie kontaktowali się z lekarzami, u których się leczyla. Spadkodawczyni żaliła się, że nie odwiedzają ją synowie i wnuki. S. F. (1) nie podejmował kontaktu z matką, bo nie chciał się narzucać. A. F. (1) dzwonił do syna B. M., aby dowiedzieć się o matkę.

W dacie sporządzenia testamentów stan psychiczny M. F. (1) nie uniemożliwiał jej świadomego lub swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli.

Rozpoznając wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po M. F. (1) Sąd Rejonowy przypisał decydujące znaczenie kwestii ważności testamentów spadkodawczyni. Ważność testamentów rozpatrywał z punktu widzenia formy testamentu, zdolności testowania spadkodawcy, wad oświadczeń woli oraz treści testamentu.

Uczestnik S. F. (1) podnosił, że w dacie sporządzenia spornych testamentów spadkodawczyni nie była świadoma skutków jakie wiążą się ze składanym oświadczeniem, co wynikało z jej wieku. Podnosił także, że spadkodawczyni nie miała swobody co do złożenia oświadczenia woli, a brak tej swobody wynikał z obecności wnioskodawczym w czasie sporządzania testamentów. Zarzut nieważności testamentów wywodził z faktu niezachowania warunków formalnych określonych w przepisie art. 92 ustawy Prawo o notariacie tj.: wskazaniu w treści aktu notarialnego różnych adresów zamieszkania testatorki, niewskazaniu, że wnioskodawczym była obecna przy sporządzaniu tychże aktów notarialnych

oraz niewłaściwym odebraniu podpisu spadkodawczyni. Co do ostatniej kwestii podniósł, że osoba, która nie może pisać składa na testamencie tuszowy odcisk palca.

Zgodnie z art. 92 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (tekst jednolity z 2014 roku, poz. 164 ze zm.) akt notarialny powinien zawierać:

- 1) dzień, miesiąc i rok sporządzenia aktu, a w razie potrzeby lub na żądanie strony - godzinę i minutę rozpoczęcia i podpisania aktu;
- 2) miejsce sporządzenia aktu;
- 3) imię, nazwisko i siedzibę kancelarii notariusza, a jeżeli akt sporządziła osoba wyznaczona do zastępstwa notariusza lub upoważniona do dokonywania czynności notarialnych - nadto imię i nazwisko tej osoby;
- 4) imiona, nazwiska, imiona rodziców i miejsce zamieszkania osób fizycznych, nazwę i siedzibę osób prawnych lub innych podmiotów biorących udział w akcie, imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania osób działających w imieniu osób prawnych, ich przedstawicieli lub pełnomocników, a także innych osób obecnych przy sporządzaniu aktu;
- 5) oświadczenia stron, z powołaniem się w razie potrzeby na okazane przy akcie dokumenty;
- 6) stwierdzenie, na żądanie stron, faktów i istotnych okoliczności, które zaszły przy spisaniu aktu;
- 7) stwierdzenie, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany;
- 8) podpisy biorących udział w akcie oraz osób obecnych przy sporządzaniu aktu;
- 9) podpis notariusza.

Jeżeli w akcie bierze udział osoba, która nie umie lub nie może pisać, notariusz stwierdza, że osoba ta aktu nie podpisała, i podaje, z jakich powodów.

W myśl art. 87 § 1 ust 4 Prawa o notariacie, jeżeli osoba biorąca udział w czynnościach nie umie lub nie może pisać, powinna na dokumencie złożyć tuszowy odcisk palca, a obok tego odcisku inna osoba wpisze imię i nazwisko osoby nieumiejącej lub niemogącej pisać, umieszczając swój podpis.

Analizując zarzuty podniesione przez uczestnika S. F. (1) Sąd Rejonowy odnotował, że w testamentach jako miejsce zamieszkania testatorki został wskazany jej adres zameldowania w Z. przy ulicy (...). Ten sam adres został podany w akcie zgonu spadkodawczyni.

Sąd Rejonowy wskazał także, że z przepisów Prawa o notariacie nie wynika, by oznaczenie obecności innych osób przy sporządzaniu aktu było obowiązkowe. Zeznający w sprawie notariusze, przed którymi M. F. (1) oświadczała swoją wolę zeznali, iż wzmiankę o obecności osób trzecich czynią jedynie na żądanie spadkodawcy.

Potwierdzenia nie znalazł również zarzut niewłaściwego odebrania podpisu od spadkodawczyni. Tuszowy odcisk palca składa tylko osoba, która nie umie lub nie może pisać. Tymczasem M. F. (1) była w stanie złożyć podpis pod przedmiotowymi testamentami, mimo związanych z wiekiem problemów z literowaniem swojego długiego nazwiska.

Co do ostatniego z zarzutów Sąd Rejonowy wskazał, że w myśl art. 945 § 1 pkt 1 k.c. testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Oświadczenie woli testatora jest świadome, jeżeli w czasie sporządzania testamentu nie występowały żadne zaburzenia świadomości, a testator jasno i wyraźnie zdaje sobie sprawę, że sporządza testament o określonej treści. Oświadczenie to jest swobodne, jeżeli spadkodawca nie kieruje się motywami intelektualnymi lub pobudkami uczuciowymi mającymi charakter chorobliwy, nie pozostaje pod dominującym wpływem czyjejkolwiek sugestii i zachowuje wewnętrzne poczucie swobody postępowania. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż w chwili sporządzania

testamentu procesy wolicjonalne spadkodawczyni nie były zakłócone. Mimo wieku znajdowała się w takiej kondycji psychicznej i fizycznej, że była w stanie świadomie i swobodnie podjąć decyzje w zakresie swojego majątku na wypadek śmierci i wyrazić swoją rzeczywistą wolę.

W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał, że testament M. F. (4) jest ważny i stanowi podstawę dziedziczenia po niej przez córkę B. M..

O kosztach opinii biegłego przeprowadzonego na skutek zgłoszonego przez uczestnika zarzutu nieważności testamentu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. W zakresie pozostałych kosztów Sąd stwierdził, iż każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od przedmiotowego postanowienia wniósł uczestnik postępowania S. F. (1). Zaskarżył postanowienie w całości oraz podniósł następujące zarzuty:

- naruszenia przepisów postępowania tj.:

1. art. 233 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie oceny zebranych w sprawie dowodów w sposób dowolny, z zaniechaniem jego wszechstronnego rozważenia, z pominięciem doświadczenia życiowego i reguł logicznego myślenia poprzez przyjęcie, że konieczność dyktowania spadkodawczyni liter jej nazwiska nie narusza zdolności pisania i złożenia przez spadkodawczynię podpisu samodzielnie; całkowite pominięcie okoliczności zniszczenia przez asesora notarialną H. R. aktu notarialnego sporządzonego w dniu 21 października 2008 roku po raz pierwszy z powodu niewłaściwego złożenia podpisu przez spadkodawczynię oraz zezwolenia wnioskodawczyni na dyktowanie liter nazwiska spadkodawczyni, skutkujące w konsekwencji błędnymi ustaleniami faktycznymi polegającymi na przyjęciu, iż spadkodawczyni posiadała w chwili sporządzenia testamentu z dnia 21 października 2008 roku zdolność pisania;

2. art. 87 § 1 pkt. 4 ustawy z 14 lutego 1991 roku prawo o notariacie polegającym na przyjęciu, że odebranie tuszowego odcisku palca spadkodawczyni nie było konieczne.

- naruszenia przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 92 § 1 pkt 4 oraz pkt 8 pr. not. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż odnotowanie obecności osób obecnych przy sporządzeniu aktu notarialnego następuje na żądanie spadkodawcy, skutkujące w konsekwencji przyjęciem, że testament z dnia 21 października 2008 roku nie narusza warunku formalnego aktu notarialnego w zakresie konieczności odnotowania obecności wnioskodawczyni przy sporządzeniu testamentu i złożenia przez nią podpisu;

2. art. 958 k.c. przez zaniechanie jego zastosowania i wobec tego przyjęcie, iż testament z dnia 21 października 2008 roku jest ważny, pomimo, iż okoliczności i forma jego sporządzenia nie odpowiadają warunkom formalnym stawianym aktom notarialnym.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez stwierdzenie, że spadek po M. F. (1) z domu M., córce J. i F. zmarłej w dniu 12 stycznia 2013 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Z., nabyły na podstawie przepisów o dziedziczeniu ustawowym jej dzieci B. M., S. F. (1) oraz A. F. (1) oraz zmianę rozstrzygnięcia o kosztach poprzez zasądzenie kosztów sądowych na zasadzie art. 520 § 3 k.p.c. Nadto wniósł o zasądzenie na rzecz S. F. (1) kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu naruszenia art.233 k.p.c., gdyż dopiero prawidłowo ustalony stan faktyczny może być podstawą stosowania norm prawa materialnego.

Zarzut ten jest częściowo zasadny. Czyniąc ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy pominął okoliczność, że w dniu 21 października 2008 roku na dokumencie przygotowanym przez asesora notarialnego H. R. M. F. (1) złożyła własnoręczny podpis (...) zamiast (...). Asesor H. R. wypisała nowy egzemplarz testamentu, na którym podpisała się M. F. (1). O takich okolicznościach sporządzenia testamentu z dnia 21 października 2008 roku zeznała wnioskodawczyni i zeznania te nie budzą wątpliwości co do wiarygodności.

W pozostałym zakresie zarzut naruszenia art.233 nie jest słuszny. Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na niedokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważenia sprawy.

Ocena dowodów dokonana przez Sąd I instancji nie uchybia regułom z art.233 § 1 k.p.c. W szczególności prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił, że M. F. (1) miała zdolność pisanie w rozumieniu art. 87 § 1 ust 4 Prawa o notariacie.

Prawo o notariacie nie określa warunków jakim powinien odpowiadać podpis. Można jednak przyjąć, że podpis to znak napisany i identyfikowalny z osobą, która go dokonała. Powinien składać się nie z dowolnych znaków graficznych, ale z liter, obejmować co najmniej nazwisko, czy też jego skróconą formę, nawet nieczytelną, ale umożliwiającą identyfikację autora, stwarzającą możliwość porównania oraz ustalenia czy został złożony w formie zwykle przez niego używanej, wykazującą cechy indywidualne i powtarzalne. Podpisanie aktu notarialnego przez osobę, która nabyła tylko umiejętność pisanie swego imienia i nazwiska, spełnia wymaganie określone w art.92 § 1 pkt 8 Prawa o notariacie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2007 roku II CSK 124/07, OSNC 2008/9/102).

Na testamencie z dnia 21 października 2008 roku M. F. (1) własnoręcznie nakreśliła swoje imię i nazwisko. Nie były to niedające się zidentyfikować znaki graficzne, lecz litery. Nie można mieć wątpliwości co do rozeznania testatorki, że kreśliła litery swojego imienia i nazwiska, skoro imię napisała samodzielnie. Prowadzi to do wniosku, że litery pisała w celu złożenia podpisu, a zatem miała zdolność pisanie. Nie przeczy temu okoliczność, że litery nazwiska – za zezwoleniem asesora notarialnego – dyktowała jej wnioskodawczyni. W pierwszej wersji podpisu, nakreślonej bez jakiegokolwiek udziału wnioskodawczyni, M. F. (1) pominęła jedynie końcówkę swojego nazwiska pisząc (...). Sąd Rejonowy trafnie podkreślił, że spadkodawczyni miała wówczas ponad 90 lat, a jej nazwisko zawierało aż 14 znaków.

Skoro M. F. (1) posiadała zdolność pisanie, to nie doszło do naruszenia dyspozycji art.87 § 1 pkt 4 Prawa o notariacie, który nakazuje odebranie przez notariusza tuszowego odcisku palca, lecz tylko od takiej osoby biorącej udział w czynności notarialnej, która nie umie lub nie może pisać.

Rację ma apelujący, że brak w treści aktu notarialnego imienia i nazwiska oraz adresu wnioskodawczyni jako osoby obecnej przy sporządzaniu aktu, a także brak jej podpisu stanowi naruszenie warunków formalnych aktu notarialnego określonych w art.92 § 1 Prawa o notariacie. Przepis ten w pkt 4 i 8 wyraźnie wprowadza wymaganie wskazania danych osób obecnych przy sporządzaniu aktu i ich podpisów. Uchybienie to pozostaje jednak bez wpływu na ważność aktu notarialnego i tym samym na ważność testamentu.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że za powodujące nieważność czynności prawnej objętej aktem notarialnym można uznać takie nieprawidłowości, które wprowadzają stan wątpliwości co do prawdziwości zdarzeń ujętych w akcie notarialnym. Niedochowanie tylko takich warunków formalnych, które dotyczą istoty czynności notarialnej i nie mogą być zastąpione ustaleniami poczynionymi z wykorzystaniem środków dowodowych, wymienionych w kodeksie postępowania cywilnego (np. wymaganie oznaczenia osoby biorącej udział w sporządzaniu aktu, złożenia podpisu przez notariusza, przez osobę biorącą udział w czynności prawnej, a w razie braku jej podpisu niestwierdzenie przyczyny tego braku), stanowi o uznaniu, że akt notarialny nie ma mocy dokumentu urzędowego. Uchybienie wymaganiom mającym charakter porządkowy takiego skutku nie wywołuje, ponieważ nie mają one znaczenia dla oceny ważności lub skuteczności albo ustalenia treści czynności prawnej objętej aktem notarialnym. Pogląd taki

wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 2013 roku sygn. III CSK 5/13 (LEX nr 1408183). Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 maja 2003 roku I CKN 367/01 oraz z dnia 9 marca 2005 roku sygn. II CK 478/04.

Sąd Okręgowy pogląd ten w pełni podziela. Zapatrywanie przeciwne, zgodnie z którym nieważna jest czynność prawna, co do której przy spisywaniu aktu notarialnego pominięto którekolwiek z wymagań określonych w przepisach Prawa o notariacie byłoby przejawem nadmiernego formalizmu, prowadzącego do przyznania rozstrzygającego znaczenia zapisom mniej istotnym albo jak w okolicznościach niniejszej sprawy zapisom pozbawionym merytorycznej treści.

Wymóg zamieszczenia w treści aktu notarialnego danych osób obecnych przy sporządzaniu aktu oraz ich podpisów ma jedynie charakter porządkowy, w żaden sposób nie odnosi się do merytorycznych zapisów zawartych w akcie. Nie stanowi o istocie czynności prawnej, a nawet w żaden sposób nie wiąże się z treścią tej czynności. W konsekwencji niedopełnienie tego wymogu nie pozbawia aktu cech dokumentu urzędowego i nie wpływa na ważność testamentu.

Rozważania prowadzą do wniosku, że testament M. F. (1) z dnia 21 października 2008 roku spełnia wymogi co do formy (art.950 k.c.) i jest ważny. Czyni to niezasadnym podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art.958 k.c.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy oddalił apelację jako niezasadną na podstawie art.385 k.p.c. w zw. z art.13 § 2 k.p.c.